

[Undervisningsministeren]

til efteråret at fremsætte forslag til en reform af uddannelsesstøtten.

Vi finder forslaget interessant og mener absolut, det er et studium værd. Vi agter at studere det grundigt med henblik på, om elementer af forslaget kan indgå i de tanker, vi selv arbejder med. Vi er altså for så vidt meget åbne.

Jeg må dog straks sige, at med hensyn til virkningen på den samlede efterspørgsel herhjemme tror vi ikke på, at der er neutralitet; det vil sige, at forslaget efter vores mening vil have en negativ effekt på betalingsbalancen, og det er klart, at jeg ikke kan give tilsgagn om noget, som har en sådan effekt. Jeg må indtil videre sige, at der skal være økonomisk neutralitet, før regeringen kan tilslutte sig nydannelser på dette felt som på så mange andre felter. Det er jo den måde, hvorpå vi sikrer den nødvendige disciplin i disse år, mens vi afvikler den store gæld fra de foregående år.

Udgangspunktet for forslagsstillerne er, at de uddannelsessøgendes levevilkår bør forbedres, at forældreafhængigheden bør ned sættes, at gennemførelse af studierne i højere grad bør ske uden supplerende erhvervsindkomster, og at der hurtigt er behov for forbedring af støttevilkårene, og samtidig at der i landets nuværende økonomiske situation ikke er råd til reformer, som fører til øgede offentlige udgifter. Det er disse forudsætninger, regeringen på mange måder er ganske enig i, også den sidste. Vi mener blot ikke, at denne sidste, hvis man tænker på efterspørgselsvirkningen, er overholdt.

Formålet med forslaget er at indføre en egentlig løn under uddannelsen svarende til den gennemsnitlige lærlingeløn, at gøre uddannelseslønnen i videre omfang end i dag uafhængig af forældreindkomsten og at gøre det administrativt enkelt og menneskevenligt. Og midlerne til at opnå disse mål er ifølge forslagsstillerne, at der indføres en såkaldt almindelig uddannelsesløn til erstatning for de nuværende stipendier og ungdomsydelser og adgang til udbetaling af en såkaldt forskudsløn, som skal tilbagebetales efter endt uddannelse inden for en maksimalt 10-årig periode. Tilbagebetalingen skal ske ved afkorting i indkomsterne, som overstiger den højeste dagpengesats. Forskudslønnen skal træde i stedet for de nuværende rentelette statslån og de statsgaranterede studielån i

banker og sparekasser. Disse ordninger forudsættes at ophøre, og det hele tænkes finansieret gennem udstedelse af obligationer i et særligt uddannelseskreditinstitut, det såkaldte humankreditinstitut, og obligationerne tænkes garanteret af staten.

Som sagt kan regeringen tiltræde mange af de lige refererede betragtninger, men må selvfølgelig sætte spørgsmålstegn ved både det økonomiske, som jeg har nævnt, og også ved nogle af de midler, der foreslås.

I forhold til den nuværende ordning åbnes der mulighed for væsentlige forbedringer i de uddannelsessøgendes årlige rådighedsbeløb. Man forestiller sig, at uddannelsesløn og forskudsløn tilsammen ikke kan overstige 60.000 kr., mens egenindtægtsgrænsen foreslås sat til 104.000 kr. årligt. Denne grænse er jo under den nuværende ordning henholdsvis 40.000 kr og 50.800 kr.

De uddannelsessøgende vil altså kunne tjene det dobbelte, uden at der sker en nedtrapning i de offentlige ydelser. Jeg tror ikke, at det er på den måde, man får de uddannelsessøgendes erhvervsarbejde begrænset, og derved synes jeg der er en lille modstrid, i hvert fald i forhold til én af de målsætninger, der er stillet op.

En anden betænkelighed, man kan have ved forslaget, er den øgede mulighed for gældsætning og de dermed følgende mulige tab for staten i den sidste ende. Forslaget indeholder nemlig ved siden af gældsætningseffekten en meget stærk gældssanerings-effekt, især på grund af den foreslåede afviklingsmetode og afviklingstid på 10 år for forskudslønnen. Det må derfor betvivles, om forslaget i realiteten er statsfinansielt neutralt.

Afviklingstiden og reglerne for lønafkortningen vil kunne inspirere nogle til, måske af andre årsager end nød, at vente med at søge at tjene så meget som muligt, indtil lønafkortningsperioden er afsluttet. Der kan altså spekuleres i dette.

Den omfordeling af midlerne til fordel for ungdomsuddannelserne, som forslaget indebærer, er måske mindre rimelig. Uddannelsesstøtten er i forvejen i dag bedre for uddannelsessøgende i ungdomsuddannelserne, og der er efter min mening ingen grund til at gøre denne forskel større.

Regeringen vil nok i sit forslag i højere grad lægge vægt på at skabe incitament for